

ESBORRANY DEL PRIMER PLA DE CONSERVACIÓ DE L CORB MARÍ *PHALACROCORAX ARSITOTELIS DESMARESTII* A LES ILLES BALEARS

El Corb Marí *Phalacrocorax aristotelis desmarestii* es una subespècie endèmica del Mediterrani, sent un típic reproductor colonial que ocupa penya-segats litorals i petites illes i illots. La població mundial, molt difícil d'avaluar per la dificultat de censar bé a les parelles reproductores, es troba envers les 10.000 parelles. Al litoral mediterrani espanyol es considera que es reprodueixen unes 1.383 parelles, de les quals 1.333 ho fan a les illes Balears. Per tant, la població balear d'aquesta espècie és, amb diferència, la més important del mediterrani espanyol i una de les més importants del tota la mediterrània.

A l'arxipèlag balear les dades disponibles indiquen que s'està produint una disminució poblacional. En les darreres dècades s'ha constatat la desaparició d'algunes importants colònies, com la de Cap Blanc i la disminució d'altres com la del l'arxipèlag de Cabrera i la de sa Dragonera, sense que s'hagi detectat un increment d'altres colònies. El primer cens, efectuat el 1985, va donar la xifra de 1451 parelles reproductores, de les quals 995 criaven a Mallorca, 180 a Menorca, 105 a Eivissa, 71 a Formentera i 95 a Cabrera. A Cabrera, un cens anterior fet el 1974 indicava la presència de 300 parelles. El segon cens general es va fer el 1991 i va ser de tan sols 900 parelles, observant-se una disminució a totes les illes excepte a Menorca, a on es mantenia. Les dades del cens del 2002 y 2003 encara no estan disponibles.

La situació global de l'espècie a Espanya ha fet que hagi estat catalogada com a Vulnerable (VU C1) degut a es tracta d'una població petita que en els darrers trenta anys ha patit una reducció poblacional probablement superior al 10%.

El projecte LifeNatura "Protecció de praderies de *Posidonia* a LICs de les Balears s'indica que es procedirà a la redacció d'un pla de conservació per a aquesta espècie. Per aquest motiu es procedeix a redactar aquest Primer Pla de Conservació del Corb Marí *Phalacrocorax aristotelis desmarestii* a les illes Balears.

Objectius generals

L'objectiu general del Primer Pla de Recuperació del Corb Marí *Phalacrocorax aristotelis desmarestii* a les illes Balears es concreta en les següents accions:

1. Determinar les causes de la recessió de l'espècie.
2. Disminuir la mortalitat no natural adulta.
3. Incrementar la productivitat de les colònies.
4. Recuperar les colònies preexistents.
5. Millorar el coneixements actuals de la Biologia de Conservació de l'espècie i aplicar-los, sempre que sigui possible.
6. Sensibilitzar a la societat de l'importància d'aquesta espècie.
7. Promoure la participació de tots els sectors implicats en la recuperació de l'espècie.
8. Desenvolupar mesures legals de protecció de l'hàbitat de reproducció.

Vigència del Pla

El període de vigència del Pla queda establert en quatre anys, del 2004 al 2009, ambdós inclosos, prorrogable dos anys més, amb una revisió intermèdia l'any 2007, de forma que, si les seves previsions no s'acompleixen, es pugui variar els objectius o les accions previstes.

Organismes i institucions implicades

La coordinació del Pla recau en el Servei de Protecció d'Espècies (SPE) de la Direcció General de Caça, Protecció d'Espècies i Educació Ambiental. La Conselleria de Medi Ambient (CMA) promourà la col·laboració en el Pla dels següents serveis propis i d'altres institucions:

Organismes i institucions implicades

La coordinació del Pla recau en el Servei de Protecció d'Espècies (SPE) de la Direcció General de Caça, Protecció d'Espècies i Educació Ambiental. La Conselleria de Medi Ambient (CMA) promourà la col·laboració en el Pla dels següents serveis propis i d'altres institucions, tenint en compte que es tracta d'una llista que resta oberta a incorporacions mentre duri el present Pla:

SEN Servei d'Espais Naturals de la D.G. de Biodiversitat (CMA).

SEA Servei d'Educació Ambiental de la D.G. De Caça, Protecció d'Espècies i Educació Ambiental (CMA).

SDF Servei de Fars i Senyals Marítimes (CMA).

SDP Servei de Ports (Conselleria d'Ordenació del Territori).

DGP Direcció General de Pesca de la Conselleria d'Agricultura.

PNC Parc Nacional de Cabrera.

CIMA Consell Insular de Mallorca.

CIME Consell Insular de Menorca.

CIBF Consell Insular d'Eivissa i Formentera.

MMA Ministeri de Medi Ambient. (Direcció General de Conservació de la Natura i Demarcació de Costes de les Balears (MMA)

Autoritat Portuària (Ports de l'Estat).

Guàrdia Civil (Servei de Protecció de la Natura i Guardia Civil del Mar).

IEO Institut Espanyol d'Oceanografia.

IMEDEA Institut Mediterrani d'Estudis Avançats.

GOB Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa

GEN-GOB-Eivissa.

SOM (Societat Ornitològica Menorquina).

Confraries de Pescadors.

Comandàncies de Marina.

Accions

Les accions de desenvolupament del Pla queden classificades en les línies que es deriven dels objectius, a les quals cal afegir-ne una complementària, de mesures administratives i organitzatives.

Objectiu Parcial Primer. *Determinar les causes de la recessió de l'espècie.*

Acció 1.1. Determinació dels factors que estan motivant la disminució poblacional de l'espècie i l'importància qualitativa de cada un d'ells. Es coneixen alguns d'aquest factors que causen una mortaldat adulta i juvenil com les arts fixes i tremalls de pesca a on moren ofegats exemplars. Les molèsties a les colònies produeixen una disminució de l'èxit reproductor. La falta de recursos alimentaris o altres problemes previsibles com afeccions per contaminació, etc., són altres possibles causes de la disminució observada. El resultat obtingut per aquesta Acció, que és prioritària, determinarà l'orientació, a mig plaç, d'aquest Pla de Recuperació. Aquesta Acció es solapa amb altres accions del Pla, donada l'urgència en desenvolupar certes feines de conservació.

Objectiu Parcial Segon. *Disminuir la mortalitat no natural adulta.*

Es duran a terme diverses accions per reduir la mortalitat no natural adulta al mateix temps que s'inicia l'Objectiu Parcial Primer, donat que no es pot esperar a la finalització d'aquest i degut a que ja es coneix alguna de les causes de mortaldat adulta i juvenil, si bé no es coneix la magnitud d'aquestes causes sobre la població.

Acció 2.1. Seguiment i reducció de les captures accidentals.

Aquesta Acció, molt relacionada amb l'Acció 1.1., s'integrarà amb altres dirigides a altres espècies marines, com del Virot de les Balears i la Gavina de Bec Vermell. Per tal de poder dur a terme aquesta Acció, s'haurà d'iniciar seguiment de les captures accidentals i ormeigs que afecten a l'espècie, especialment arts fixes (soltes, morunes, almadraves i almadravilles) i tremalls. Al mateix temps, es farà una campanya de divulgació de la problemàtica d'aquesta espècie i les captures accidentals entre les confraries de pescadors, la col·laboració de les quals és prioritària. Si l'estudi que es durà a terme ho indica, es promouran les mesures adients per tal d'evitar aquestes captures accidentals, o minimitzarles, i també, aconseguir l'alliberament dels exemplars capturats vius i la cessió dels morts. Per alta banda, es procurarà que aquestes mesures siguin compatibles amb l'activitat pesquera professional.

Acció 2.2. Recuperació d'exemplars petrolejats i ferits. Es vetllarà perquè tots els centres de la Xarxa de Centres de Recuperació de Fauna de les Balears estiguin preparats per atendre a aquesta espècie. La possibilitat d'una contaminació massiva produïda per una marea negra s'haurà d'incloure en el Pla de Contingència d'Accidents Marítims, perquè la formació del personal i les infraestructures mínimes necessàries estiguin previstes.

Objectiu Parcial Tercer. *Incrementar la productivitat de les colònies.*

Acció 3.1. Vigilància de colònies. S'efectuarà a aquelles colònies més susceptibles de patir problemes derivats de la presència humana. Al mateix temps, s'aprofitarà per obtenir dades biològiques d'interès, com la productivitat, l'alimentació, etc.

Acció 3.2. Senyalització de les colònies que s'estimi oportú. Aquesta senyalització indicarà l'existència d'una espècie catalogada i sensible a la presència humana i la prohibició d'accedir a elles.

Acció 3.3. Tancament d'accessos. Si és troba necessari, es procedirà al tancament d'accessos per terra a determinades colònies per impedir l'arribada a las mateixes,

especialment a vehicles motoritzats.

Objectiu Parcial Quart. *Recuperar les colònies preexistents.*

Per tal de poder desenvolupar aquest Objectiu, es realitzaran les següents accions:

Acció 4.1. Inventari de colònies que han desaparegut.

Es farà un inventari de colònies desaparegudes amb una base cartogràfica. Serà independent de l'inventari previst a l'Acció 5.2. Comptarà, al l'igual que l'inventari de colònies existents, amb les dades cadastrals, situació de conservació (ANEI, ENP; ZEPA y LIC) i base cartogràfica. Es procurarà fer una avaluació de les possibles causes que poden haver motivat la desaparició de cada una d'elles.

Acció 4.2. Recull d'informació de pràctiques de recuperació de colònies de Corb Marí. Es farà un recull bibliogràfic de pràctiques realitzades a altres llocs per recuperar colònies d'aquesta espècie i es valorarà aquesta informació i la possible aplicació d'aquestes mesures a les colònies desaparegudes a les Balears.

Acció 4.3. Recuperació de colònies. Una vegada efectuades les dues accions anteriors, es procedirà a l'aplicació de les mesures físiques per intentar la recuperació de colònies. Aquesta Acció dependrà de les dues accions anteriors. Una vegada efectuades aquestes accions, es procedirà a l'aplicació de les mesures físiques per intentar la recuperació de colònies.

Objectiu Parcial Cinquè. *Millorar el coneixements actuals de la Biologia i Biologia de Conservació de l'espècie i aplicar-los, sempre que sigui possible.*

Acció 5.1. Millorar els coneixements de la biologia de l'espècie. A més de fer un recull bibliogràfic d'aquest Corb Marí, es procedirà a determinar aspectes desconeguts de la biologia de l'espècie a les Balears, com alimentació, èxit reproductor, taxa de reclutament, longevitat adulta, mortalitat, etc. L'anellament d'exemplars amb anelles convencionals i anelles de lectura a distància es considera una eina que s'haurà d'aplicar per incrementar els coneixements de l'espècie. Es procurarà que aquest estudi tinguin un mínim impacte sobre les parelles reproductores i el seu èxit reproductor.

Acció 5.2. Inventari i cartografia de colònies i cens de la població reproductora. Es farà un inventari de totes les colònies amb la qualificació de cada una d'elles, indicant-se el propietari del lloc, la catalogació del terreny (ANEI; ENP, ZEPA, LIC), els accessos i la seva cartografia.

Encara no existeix un cens fiable de la població Balear, degut a la dificultat tècnica d'efectuar-lo. Mentre s'organitza un cens complet, es determinaran una sèrie de colònies testimoni distribuïdes per totes les illes a on sigui més fàcil efectuar el cens o a on s' disposi de més medis humans. Aquestes colònies testimoni es censaran detalladament cada any.

Acció 5.3. Millorar els coneixements de la biologia de conservació. Es farà un recull bibliogràfic d'aquesta matèria i es duran a terme tots els estudis que calgui. Aquesta Acció està molt relacionada amb l'Objectiu Parcial Primer.

Objectiu Parcial Sisè. *Sensibilitzar a la societat de l'importància d'aquesta espècie.*

Per tal de difondre l'existència i importància d'aquesta espècie entre el gran públic i entre els sectors implicats en la seva conservació, es duran a terme altres accions divulgatives, a més de les previstes en apartats anteriors. Es comptarà, principalment, amb la participació del SEA.

Acció 6.1. Pàgina web. Aquest primer Pla de Conservació disposarà d'un epígraf específic a la pàgina web de la Conselleria de Medi Ambient, que s'anirà actualitzant periòdicament amb l'informació que es vagi generant. Igualment s'inclouran altres documents ja existents i l'informació que es cregui adient mitjançant l'inserció d'un espai destinat a l'espècie. El Gabinet de Premsa de la CMA promourà la difusió entre els medis de les informacions sobre aquest Pla de Recuperació.

Acció 6.2. Realització d'un vídeo professional de 20 minuts de durada màxima de caràcter divulgatiu, al qual es donarà tota difusió possible.

Acció 6.3. Edició d'un pòster destinat a ports esportius i de pescadors, instal·lacions de marina comercial o de guerra, confraries, botigues especialitzades de pesca i nàutica i fires nàutiques, per tal de difondre les característiques de l'espècie, la fragilitat de les seves colònies, la prohibició d'accedir a elles i la afecció de l'espècie per determinades arts de pesca i per l'abocament de petrolis per part d'embarcacions.

Acció 6.4. Campanya divulgativa entre societats de pesca esportiva, confraries de pescadors i botigues especialitzades. Dirigida a donar a conèixer aquesta Corb Marí i la seva catalogació a pescadors professionals i esportius principalment.

Acció 6.5. Full Corb Marí, que es publicarà anualment amb les novetats obtingudes mitjançant l'aplicació d'aquest Pla de Recuperació.

Acció 6.6. Altres mesures de promoció de l'espècie, com audiovisuals i panells adequades al diferents centres d'interpretació i de visitants dels espais naturals protegits, fires, congressos, articles a diaris locals, etc.

Objectiu Parcial Setè. *Promoure la participació de tots els sectors implicats en la recuperació de l'espècie.*

Acció 7.1. Adequació de les previsions del PORNs i PRUGs dels espais naturals protegits de les Balears. Una vegada realitzat l'inventari de les colònies, es farà un seguiment de tots els documents de gestió dels espais naturals protegits de les Balears i es proposaran totes les mesures perquè quan es faci la revisió dels seus texts, els apartats destinats a la conservació de la fauna estiguin adequats a la conservació d'aquesta espècie.

Acció 7.2. Coordinació institucional i d'entitats. La CMA promourà la coordinació amb altres administracions i entitats, especialment les relacionades amb el present Pla.

Acció 7.3. Acords amb entitats públiques i privades. La CMA podrà subscriure acords de col·laboració amb entitats públiques i privades per al desenvolupament del Pla. Es considera prioritari gestionar la implicació de les que hagin de liderar accions concretes del Pla, segons el present document. Es prioritzaran especialment accions de

voluntariat.

Acció 7.4. Valoració d'indemnització. Es procedirà a modificar l'Ordre de Valoracions d'Espècies vigent (de 30.11.90, BOCAIB 157, de 25.12.90) per adequar la indemnització per destrucció de *Phalacrocorax aristotelis* en la quantitat que sigui objecte de valoració tècnica.

Acció 7.5. Comitè assessor. El Director General de Caça, Protecció d'Espècies i Educació Ambiental convidarà a tècnics i científics amb experiència específica a constituir un comitè assessor que revisarà periòdicament el desenvolupament del Pla i podrà funcionar amb els grups de treball que consideri oportuns.

Acció 7.6. Registre de col·laboradors i persones interessades. El SPE crearà un registre de col·laboradors, voluntaris i persones interessades, en el qual s'inscriuran tots aquells que aportin qualsevol element d'informació o contribució al desenvolupament del Pla, els quals seran informats periòdicament del seu desenvolupament, i rebran els materials divulgatius que es generin.

Objectiu Parcial Vuitè. *Desenvolupar mesures legals de protecció de l'habitat de reproducció.* Es revisarà l'estatut de tots els penya-segats costers i illots que tinguin o hagin tingut colònia d'aquesta espècie per tal de que, aquells que estiguin fora de la Xarxa Natura 2000, puguin ser integrats en ella.

ANEX 1.

Directori d'institucions implicades:

(VEURE EL DE GAVINA DE BEC VERMELL)